

УДК: 615.28.37.01:528.9

Калягіна Н.¹, Ніколко М.¹, Шваб І.¹, Цибульська Л.², Кузін І.²

¹Проект USAID RESPOND;

²ДУ «Український центр контролю за соціально небезпечними хворобами МОЗ України»

ВІДКРИТТЯ НОВИХ САЙТІВ АРТ, ГРУНТУЮЧИСЬ НА ПРОВЕДЕНОМУ КАРТУВАННІ В ЗАПОРІЗЬКІЙ ОБЛАСТІ

Визначено необхідність візуалізації епідеміологічних даних шляхом проведення картування послуг у сфері протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу, в тому числі, картування сайтів АРТ. Продемонстровано вплив картування на прийняття управлінських рішень щодо розширення децентралізації надання послуг та на необхідність коригування запланованих заходів з відкриття нових сайтів АРТ в Запорізькій області.

Складено 2 карти, об'єктами картографування для яких стали сайти АРТ. Шляхом їх аналізу доведено недоцільність відкриття чотирьох сайтів АРТ у К-Дніпровському, Запорізькому, Приморському та Вільнянському районах, оскільки поширеність ВІЛ-інфекції на цих територіях та потреба прилеглих районів у таких послугах нижча, порівняно з іншими районами. Прийнято рішення щодо розширення територій обслуговування сайтами АРТ в містах Бердянську, Енергодарі, Мелітополі, Токмаку та Запоріжжі. За результатами досліджень заплановано відкриття 4 нових сайтів АРТ: 2 – на базі центральних районних лікарень в Куйбишевському та Бердянському районах, 2 – у містах Бердянськ та Мелітополь на базі протитуберкульозних диспансерів.

© Н. Калягіна, М. Ніколко, І. Шваб, Л. Цибульська, І. Кузін

Ключові слова: доступність ВІЛ-послуг, візуалізація епідеміологічних даних, сайти АРТ.

Вступ. Забезпечення доступу ключових груп населення до ВІЛ-сервісних послуг – одне із пріоритетних завдань регіональної політики у сфері протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу. Незважаючи на те, що послуги надаються у всіх регіонах України, доступ клієнтів до них може суттєво відрізнятись залежно від територій та їх віддаленості від обласного центру, чи місця надання послуг. В рамках епіднагляду за ВІЛ-інфекцією закладами охорони здоров'я збирається великий обсяг епідеміологічних, лабораторних, клінічних даних. Значна їх частина залишається поза увагою спеціалістів, що готують або приймають рішення в сфері протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу.

Постановка проблеми. Наявні статистичні дані частіше представлені у незручному для аналізу географічного охоплення вигляді (таблиця, текст). Навпроти, представлення інформації у вигляді карт надає змогу проаналізувати та виявляти потенційні прогалини в доступності ВІЛ-послуг та географічному охопленні ними.

Викладення матеріалу дослідження. З 2013 року проект USAID RESPOND активно реалізує діяльність із створення карт послуг на регіональному рівні та сприяє розвитку міцного потенціалу країни через навчання регіональних та національних партнерів розробці різних типів карт.

Для проведення картування використовувалась програма ArcGIS desktop. З метою візуалізації заходів з відкриття нових сайтів АРТ було прийнято рішення провести картування епідеміологічних даних щодо рівня поширеності ВІЛ-інфекції на території Запорізької області та запланованих точок відкриття сайтів. Поширеність ВІЛ-інфекції розрахована станом на 01 січня 2015 року за даними звітної форми №2 ВІЛ/СНІД. На карті було виділено райони, де рівень поширеності на 100 тис. населення перевищує середньообласний. Крім того, було нанесено дані про існуючі сайти АРТ з кількістю пацієнтів, що отримують лікування. Іншим кольором було відмічено сайти АРТ, заплановані до відкриття в 2015 та в 2016 роках.

Завдяки проведеному картуванню сайтів АРТ у Запорізькій області, восени 2015 року було прийнято рішення щодо

розширення децентралізації надання послуг та відкриття 4 нових сайтів АРТ.

Фахівці з моніторингу та оцінки Запорізького обласного центру СНІДу, використовуючи розроблену карту розміщення існуючих та запланованих до відкриття сайтів АРТ, підняли питання про необхідність коригування запланованих заходів з відкриття нових сайтів АРТ. Зокрема:

- продемонстрували недоцільність відкриття чотирьох сайтів АРТ у К-Дніпровському, Запорізькому, Приморському та Вільнянському районах, оскільки поширеність ВІЛ-інфекції на цих територіях та потреба прилеглих районів у таких послугах нижча, порівняно з іншими районами (див. рис. 1). Замість відкриття нових сайтів, було вирішено направляти пацієнтів для отримання препаратів на існуючі сайти АРТ в наближених містах – Енергодар, Бердянськ та Запоріжжя.

- Прийняли рішення щодо розширення територій обслуговування сайтами АРТ в містах Бердянську, Енергодарі, Мелітополі, Токмаку та Запоріжжі. Сьогодні вони приймають пацієнтів з прилеглих районів – Запорізького, Вільнянського, К.-Дніпровського, Білозерського, Чернігівського, Якимівського, Приазовського та Приморського. Раніше пацієнтам доводилося щомісяця їздити до обласного центру СНІДу (м. Запоріжжя) для отримання АРВ-препаратів, що негативно впливало на прихильність пацієнтів до лікування.

- Запланували відкриття 4 нових сайтів АРТ: 2 – на базі центральних районних лікарень в Куйбишевському та Бердянському районах, 2 – у містах Бердянськ та Мелітополь на базі протитуберкульозних диспансерів.

Очікується, що сайти будуть обслуговувати не тільки пацієнтів, що мешкають у цих районах, а і прилеглих територій. Так пацієнти Розівського району направлятимуться для отримання АРТ у Куйбишевський район, а Гуляйпольського району до Пологівського.

У 2015 році на Національному порталі стратегічної інформації у сфері протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу (hiv.ucdc.gov.ua) створено окремий ресурс «Картування», на якому розміщуються статичні та інтерактивні карти ВІЛ-сервісних послуг для груп підвищеного ризику в Україні, а також необхідні ресурси для створення подібних карт. За допомогою технологій географічної інформаційної системи (ArcGIS v10.1, ESRI) були створені такі інтерактивні карти: Послуги

Діючі та заплановані сайти АРТ, до картографування

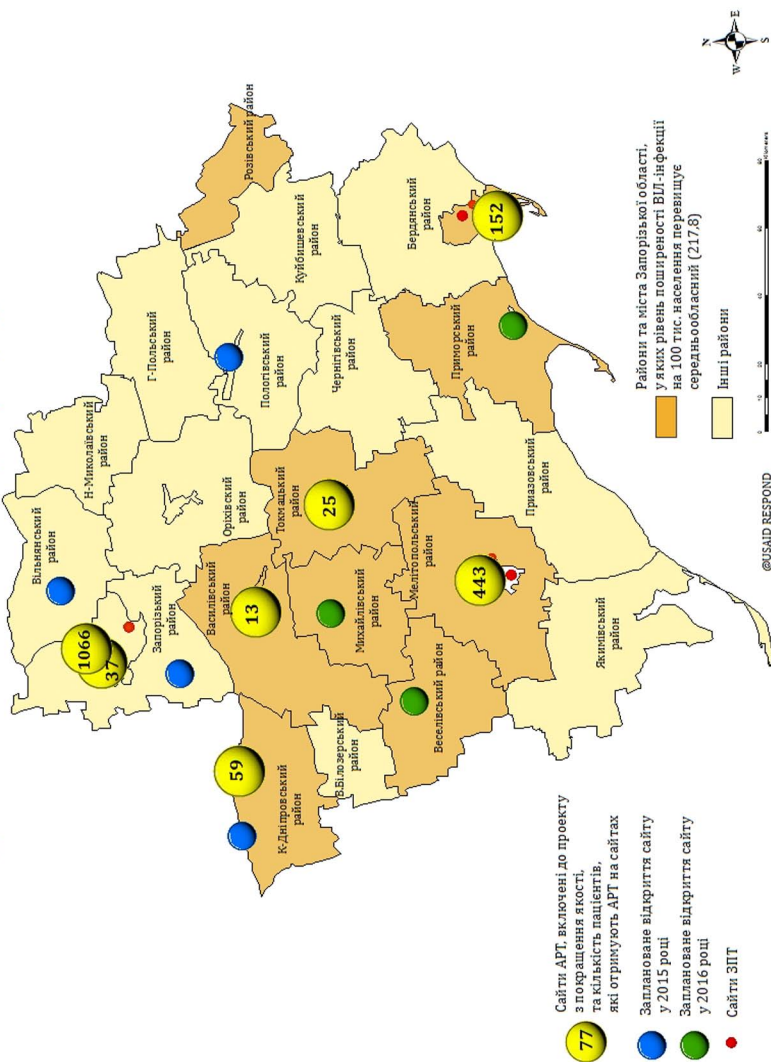

Рис.1. Карта „Діючі та заплановані сайти АРТ, до картографування”

для ПГР, Послуги для ЧСЧ, Тестування на ІПСШ, Послуги для СІН, Послуги для РКС, Послуги для ЛЖВ, Тестування на ВІЛ, Кабінет «Довіра», Сайт ЗПТ, Сайт АРТ, Послуги для МПВ.

Висновки. Розробка та використання карт викликало велику зацікавленість та попит серед управлінців та фахівців, які працюють у сфері моніторингу та оцінки на національному та регіональному рівні. Картування дозволяє дуже швидко оцінити масштаби

стануть у нагоді для працівників НУО, працівників МіО, спеціалістів, що готують або приймають рішення в сфері протидії ВІЛ/СНІДу. Картування послуг надає можливість аналізу та визначення потенційних прогалин у доступності ВІЛ-послуг та охопленні ними (наприклад, прогалини в географічному покритті регіонів послугами). Порівняння різних даних на одній карті допомагає побачити причинно-наслідковий зв'язок процесів, що відбуваються.

Доступність статистичних даних, прив'язаних територіально, дозволяє залучити до прийняття управлінських рішень у сфері протидії ВІЛ-інфекції не лише керівників обласного чи районного рівня, а і керівників сіл, селищ, невеликих міст.

Перспективи. Проект USAID RESPOND у співпраці з ДУ «Український центр контролю за соціально небезпечними хворобами МОЗ України» та обласними Центрами боротьби зі СНІДом планує подальше проведення тренінгів з питань створення інтерактивних карт, та оновлення існуючих карт, які наразі активно використовуються регіонами як інструмент планування заходів регіональних програм. У співпраці з ВООЗ планується проведення картування щодо рівня надання медичних послуг у пенітенціарних установах. Крім того, буде надана підтримка Фонду Олени Пінчук у картуванні єдиної національної бази місць консультування та тестування.

Рецензент – кандидат географічних наук Р. С. Філозоф

Н. Калягина, М. Николко, И. Шваб, Л. Цыбульская, И. Кузин

ОТКРЫТИЕ НОВЫХ САЙТОВ АРТ, ОСНОВЫВАЯСЬ НА ПРОВЕДЕННОМ КАРТИРОВАНИИ В ЗАПОРОЖСКОЙ ОБЛАСТИ

Определена необходимость визуализации эпидемиологических данных путем проведения картирования услуг в сфере противодействия ВИЧ-инфекции/СПИДа, в том числе, картирование сайтов АРТ. Продемонстрировано влияние картирования на принятие управленческих решений по расширению децентрализации предоставления услуг и на необходимость корректирования запланированных мероприятий по открытию новых сайтов АРТ в Запорожской области.

Составлено 2 карты, объектами картографирования

для которых стали сайты АРТ. Путем их анализа доказано нецелесообразность открытия четырех сайтов АРТ в К-Днепровском, Запорожском, Приморском и Вольнянском районах, поскольку распространённость ВИЧ-инфекции на этих территориях и потребность прилегающих районов в таких услугах ниже по сравнению с другими районами. Принято решение о расширении территорий обслуживания сайтами АРТ в городах Бердянске, Энергодаре, Мелитополе, Токмаке и Запорожье. По результатам исследований запланировано открытие 4 новых сайтов АРТ: 2 – на базе центральных районных больниц в Куйбышевском и Бердянском районах, второй в городах Бердянск и Мелитополь на базе противотуберкулезных диспансеров.

Ключевые слова: доступность ВИЧ-услуг, визуализация эпидемиологических данных, сайты АРТ.

N. Kalyagina, M. Nikolko, I. Schvab, L. Tsybulska, I. Kuzin

THE OPENING OF NEW SITES OF ART BASED ON THE MAPPING CONDUCTED IN THE ZAPOROZHYE REGION

The necessity of epidemiological data visualization was determined through mapping of HIV / AIDS services, including location of ART sites. It demonstrated an impact on management decisions in decentralization of services and the need for adjustment measures by opening of new ART sites in Zaporizhia region.

There are created 2 maps, mapping objects of which become sites of ART. By analyzing them it was proved inexpediency of opening four sites of ART in K-Dnipro, Zaporozhye, Primorsky and Volnyansk regions as the prevalence of HIV infection in these areas and in the surrounding areas are lower than in other regions. It was decided to expand the service areas of ART sites in the cities of Berdyansk, Energodar, Melitopol, Tokmak and Zaporozhye. According to the research it is planned opening of 4 new sites of ART – on the basis of the central district hospital in Kuibyshev and Berdyansk districts, the second in the cities of Berdyansk and Melitopol based TB dispensaries.

Keywords: HIV services accessibility, epidemiological data visualization, ART sites

Надійшла до редакції 12 березня 2016 р.